

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTA KANCELEJA

Reģistrācijas Nr.90000038578 • Rātslaukums 7, Rīga, LV-1900
Tālrunis: (+371) 67092106 • Fakss: (+371) 67092157 • E-pasts: info@president.lv

Rīgā

2015.gada 2.jūnijā
Nr. 871

Ringoldam Balodim
Latvijas Republikas 12.Saeimas deputātam

Par iesnieguma pārsūtīšanu

Godātais Baloža kungs!

Latvijas Valsts prezidenta kanceleja ir saņēmusi Imanta Burvja iesniegumu, kurā pausts viedoklis par priekšlikumiem, kas iekļaujami Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā (turpmāk - Komisija), galaziņojumā.

Ievērojot Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likumu, kas noteic, ka pabeidzot savu darbību, parlamentārās izmeklēšanas komisija sagatavo galaziņojumu, ar šo pārsūtām Jums kā Komisijas priekšsēdētājam I.Burvja iesniegumu.

Pielikumā - I.Burvja iesnieguma kopija.

Cieņā,

Reinis Bērziņš
Kancelejas vadītāja vietnieks

Ieva Viļuma 67092178
15-1.7.-V-N/87245

SAEIMAS KANCELEJA

04-06-2015

Nr. 2/1568- 12/15 Plkst. 9⁰⁰

Ad fontes...

Ad deliberandum...

Ad captandum vulgus...

Vairākas reizes diskusijās par un ap Zolitūdes masu slepkavību, dažādās formās izskanējis jautājums: „Ar ko, izņemot skaitu, šis slepkavības gadījums esot īpašs, atšķirīgs no citiem. Jo citos gadījumos cietušie un apgādnieku zaudējušie, piemēram ceļu negadījumos, nesaņemot šādu valsts uzmanību un palīdzību...”

Atšķirība ir. Nediskutējot vai tas ir pareizi vai ne, pievērsīšu uzmanību šai atšķirībai. Valsts normatīvajā aktā par ceļu izmantošanu, regulējot drošību, valsts ierēdņi ir iekļāvusi normu par pilsoņu personīgo atbildību par pašu drošību paredzot to, ka pat ja tiek izmantots ceļš, kurš būvēts ievērojot valsts noteiktos standartus, aprīkots ar noteiktajām ceļazīmēm un pakļauts valsts pārstāvju kontrolei būvēšanas un ekspluatācijas laikā, pilsonim pašam jāizvērtē sava drošība pēc ceļa kvalitātes, kritiski attiecoties pret atļauto ātrumu. Tas gandrīz vienmēr noņem atbildību no ceļu uzturētājiem un būvētājiem...

Zolitūdes slaktiņa gadījuma stāvoklis ir savādāks - neviens ierēdnis nav iemanījies likumos u.c. normatīvajos aktos iekļaut normas par pilsoņu pašu pienākumu izvērtēt, no savas drošības apsvērumiem, būves, kuras izmanto. Kuras ir uzceltas saskaņā ar valsts noteiktajiem standartiem un atrodas valsts pārstāvju uzraudzībā celšanas un ekspluatācijas laikā. Šajā gadījumā iestājas valsts pilna atbildība par pilsoņu drošību.

Ja apzināmies to, ka „...valsts nodibināšana, atjaunošana un valsts pārvaldes izveide nav pati par sevi pašmērķis, bet tikai ceļš uz tautas drošību, brīvību, labklājību un laimi...” (citējums no K.Ulmaņa), tad šī atbildība balstās uz samērā daudziem valsti veidojošajiem tiesību principiem. Vismaz tādi tie bija tautas tiesiskajā apziņā 1989.gadā atjaunojot valsti. Pievērsīšu uzmanību tikai dažiem:

- **Labas pārvaldības princips.** Kurš izriet no Satversmes 1. panta. Ietverot sevī arī pilsoņu izveidotās valsts atbildību šo pilsoņu priekšā ar taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt lai valsts pārvalde ievērotu cilvēktiesības. To skaitā arī tiesības uz dzīvību un drošību...
- **Tiesiskās paļāvības princips.** Šis princips nosaka, ka valsts iestādēm savā darbībā ir jābūt konsekventām attiecībā uz pašu izdotajiem normatīvajiem aktiem, jāievēro tiesiskā paļāvība, kas personām varētu rasties saskaņā ar konkrēto tiesisko normu. Ikviens tiesiskais valsts atzīst tiesiskās paļāvības principu paredzot, ka valsts iestādēm jāievēro tiesiskā paļāvība, kura personām varētu rasties uz valsts veidoto normatīvo aktu pamata, paredzot ka personas paļaušanās uz valsts izdoto normatīvo aktu ir likumīga, pamatota un saprātīga.
- **Pilsoņa pienākuma pret valsti princips.** Šis princips cita starpā paredz pilsoņa godprātīgu attieksmi pret nodokļu nomaksu valsts pārvaldes aparata uzturēšanai savas valsts un paša drošības nodrošināšanai. Tanī pat laikā likumam paklausīgam pilsonim, uzticoties šim principam, jājūt tas, ka maksājot nodokļus valstij, viņš pretī saņem atbilstošu drošību, tiesisko aizsardzību, izglītību, pienācīgu medicīnisko apkalpošanu, sociālo aprūpi... Pilsonis sagaida atbildību no valsts pārvaldes aparāta.

Valsts, valsts pārvaldes aparāta šo principu neievērošana vai nepilnīga ievērošana var novest pie stāvokļa, kad izzūd principi, uz kuru pamata tika veidota valsts. Tas ietekmē personu sociālo stabilitāti, sabiedrības un valsts stabilitāti. Jo stabilitāte ir nodrošināma tikai pieturoties pie tiem principiem, kuri ir saskaņā ar tautas tiesisko apziņu. Gan likumdevējam, gan izpildvarai būtu jāpieturas pie šādas atziņas. Sevišķi svarīgi tas ir izpildvarai, kurai ir jābūt komplicētam pienākumu kopumam, neviss patvaļas mehānismam.

Valsts, kuras pārvaldes aparāts izvairas no atbildības savu pilsoņu priekšā, vairs nav šo pilsoņu valsts. Bet pārtop par citas, svešas, valsts teritoriāli-administratīvo pārvaldi. Tās valsts pārvaldi, kurai atskaitās...

Zolitūdes slaktiņa gadījumā nav nekādas valsts pārvaldes atbildības. Ir acīm redzama šīs atbildības novelšana tikai uz dažu vidēja līmeņa specialistu pleciem privātajā biznesā, nododot tos kriminālvajāšanai.

Bet, atgriežoties pie sarunas par „... valsts uzmanību un sniegto palīdzību...” jau civiltiesiskajā plāksnē, ir jāsaprot tas, ka šoreiz runa nav par palīdzību, bet par samērā mazu kompensāciju cietušajiem. Par 54 nodokļu maksātāju apmaksāto, bet nesaņemto pakalpojumu, kur valsts saņēma nodokļus - apmaksu par pakalpojumu, bet nesniedza apmaksāto pakalpojumu - drošību.

Iespējams, ka šai kompensācijai būtu jābūt šo bojāgājušo nodokļu maksātāju iemaksāto nodokļu apjomā par visu laiku, ko tie ir maksājuši nodokļus, kā par nesaņemtu pakalpojumu... Un kompensāciju visiem cietušajiem par morālo kaitējumu un sāpēm, kuras pilsoņi saņēma uzticoties valstij... Ar vēlāku valsts, regresa kārtībā, piedzīto no amatpersonām, kuras nepildīja pienācīgi un godprātīgi savus dienesta pienākumus, neskatoties uz to, ka algu saņēma regulāri...

Tā ir cita diskusija. Jo arī bojā gājušo glābēju saņemtās kompensācijas apmērs, par profesionālo risku, ir diskutējams. Galu galā ģimenes zaudēja savus apgādniekus.

Priekšlikumi apkopojumam PIK gala ziņojumā.

Cerot ka PIK paveiktā analītiskā darba rezultāti dos iespēju nākotnē izvairīties no līdzīgu masu slepkavību iespējām, kā tas notika 2013.21.11. , piedāvāju iekļaut PIK ziņojuma šādus secinājumus:

1. Cerot uz strauju ārvalsts investīciju pieplūdumu, pēc ārvalsts tā saukto investoru iniciatīvas, Latvijā kopš 2006. gada tika uzsākta nepārdomāta reforma būvniecības nozares tiesiskā regulējuma un administrēšanas laukā nerēķinoties ar sekām pilsoņu drošības jautājumos. Faktiski jaunā būvniecības likuma, un uz tā pamata izdoto MK noteikumu pakete, tika veidota bez iepriekšējās prakses analītiska izvērtējuma, neidentificējot problēmas un to cēloņus, neapkopojot iepriekšējo pieredzi (arī starptautisko) un faktiski ignorējot praktiķu sabiedrisko organizāciju viedokļus. Šāda prakse tika turpināta, jau paātrinātā veidā, pēc 2009. gada . Šādi valsts pārvaldes aparāta darba organizēšanā iztopot ārvalsts investoru vajadzībam un ignorējot labas pārvaldības principus. Notika straujas būvniecības likuma izmaiņas. Liberalizējot to jautājumos, kuri saistīti ar projektēšanu un būvprojektu saskaņošanu, saīsinot procedūru un laiku, kurš nepieciešams būvatļaujas saņemšanai. Riskējot ar patērētāju drošību. Līdz ar to uzsākot būvniecības nozares reformu no ierēdņu pozīcijām, daudz ko nozares regulējumā sagraujot. Šāds stāvoklis nostrādāja kā katalizators notikumiem 2013.21.11. Šobrīd valstij, tās pārvaldei, ir jāuzņemas drosme atzīt, ka iepriekšējā periodā paveiktais ir bijis balstīts uz maldīgiem pieņēmumiem un nepietiekošu procesa izpratni un steigā paveiktie kosmētisko uzlabojumu rezultāti ir iegūts haotisks un nelīdzsvarots regulējums nozarei.

2. Nozares uzraudzības administrēšanā šobrīd sistēmiski tiek iestrādāti paaugstinātas korupcijas iespējamības riski.

3. Līdzīgs stāvoklis ir arī citās, piemēram ceļu būves, nozarēs.

4. Izskatot jautājumu par celtnieku izglītību, profesionālo kompetenci un sertificēšanas tiesisko uzraudzību, bažas izsauc fakts, ka krasi ir samazinājies materiālu pretestības un teorētiskās mehānikas pasniegšanas apjoms mācību iestādēs, kas apdraud būvkonstruktoru sagatavotību darbam nozarē. Vienlaicīgi bažas izraisa valsts struktūru (ierēdņu) nevēlēšanās nest atbildību par specialistu sertificēšanu, uzdotot to sabiedriskām un komerciālām struktūrām.

5. Valstī iedibinātā kārtība publiskajiem iepirkumiem būvniecības nozarē rada pastiprinātus draudus Latvijas pilsoņu drošībai, jo nav nekādu ierobežojumu lai piedalītos konkursos uz valsts un pašvaldību pasūtījumiem firmām, kuru iepriekšējo darbu rezultāti ir nesušas lielas finansiālas un drošības problēmas valstij. Tajā pat laikā nav pat izskatīta iespēja par iemaksām valsts kasē, kā apdrošinājuma depozītu, kurš atrastos valsts rīcībā uz uzceltā objekta garantijas laiku.

6. Neskatoties uz glābēju pašreizējā darbu, kā ļoti nepilnīgs ir jāatzīmē šo glābēju materiāli tehnikā nodrošinājuma līmenis. Bažas izsauc valsts un pašvaldību augstākās vadības sliktā sagatavotība glābšanas darbu organizēšanā un vadīšanā.

7. Kā pilnīgi neatbilstošs situācijai ir jāatzīmē tā saucamās politiskās atbildības uzņemšanās farss. Kurš faktiski bija aiziešana no atbildības par radīto situāciju, bezatbildīgi pamatot glābšanas darbu organizēšanu valsts pārvaldes līmenī, izvairīšanās no palīdzības sniegšanas organizēšanas cietušajiem valsts pārvaldes līmenī.

8. Kā politiska kļūda jāuzskata augstākā ordeņa pasniegšana Zolitūdes slepkavības gadadienā. Tas nevar vairot Latvijas pilsoņu uzticību valsts varas pārvaldei, nevar mazināt plaisu starp sabiedrību un valsts pārvaldi.

Pēdējos gados ir notikušas vairākas traģiskas kuģu avārijas dažādās jūrās. Un dažādu valstu tiesiskās institūcijas iet vienādu ceļu izskatot kuģu kapteiņu atbildību par kuģu un cilvēku drošības nepietiekamo organizēšanu. Nāves sods vai cietums... Latvijā par analogisku vainu - ordenis...

Ir jāapzinās tas, ka jebkuras valsts pilsoņi nodokļus savai valstij maksā par savu drošību, kura jānodrošina valsts pārvaldes aparātā. Šajā gadījumā valsts pārvalde, tās izpildaparāta vadītāji, ar šo savu pienākumu nav tikusi galā. Tieši tas ir skaidri jāpasaka, ja ir griba mēģināt atjaunot pilsoņu uzticību valstij. Jo pretējā gadījumā, melojot pilsoņiem, ir grūti sagaidīt godīgu attieksmi pret valsti no pilsoņiem, pret kuriem pati valsts nav godīga.

Imants Burvis

KOPIJA PAREIZA

Latvijas Valsts prezidenta kancelejas
Administratīvā nodrošinājuma nodaļas
vecākā lietvede

Inta Butkus

RTA 2015. gada 2. jūnijā

